

O szkodach łowieckich na łamach Lubuskich Aktualności Rolniczych pisaliśmy już wielokrotnie. Jak się okazuje dużym problemem są szkody powodowane przez ptaki chronione w okolicach, w których odpoczywają podczas sezonowych przelotów, a zwłaszcza kiedy zimują na polach okolicznych rolników.

Szkody wyrządzane przez ptaki chronione i łowne

Krzysztof Roślik

Okazuje się, że w polskim systemie prawnym nie istnieje pojęcie szkód wyrządzanych przez chronione gatunki ptaków. **Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową**, na które polowania nie są wykonywane. **Są to żubry, niedźwiedzie, wilki, rysie i bobry oraz zwierzęta łowne podlegające całorocznej ochronie, czyli losie.** Natomiast ptaki są bezkarne. Skarb Państwa nie ponosi za ich żer żadnych konsekwencji finansowych. Niemniej zadbano, aby zwierzęta te były chronione odpowiednimi przepisami, które zabraniają między innymi ich płoszenia.

W przypadku ptaków chronionych, problem dotyczy przede wszystkim żerowania żurawi i łabędzi, które podczas przelotów łączą się w duże stada i dokonują znacznych zniszczeń. Wzrastająca populacja tych zwierząt, osiadając i bytując w dogodnych dla siebie warunkach powoduje systema-

tyczne szkody w zasiewach, do tego stopnia, że niektóre uprawy nadają się jedynie do powtórnego obsiania.

Dla rolników jest to sytuacja bez wyjścia, ponieważ nawet **jeśli żerują na ich polach gatunki łowne ptaków**, jak gęsi (gęgawa, zbożowa lub białoczelna), czy dzikie kaczki, **to koło łowieckie nie ponosi odpowiedzialności za ich szkody.** Zgodnie z przepisami ustawy Prawo łowieckie, koła łowieckie odpowiadają za straty wyrządzone jedynie przez jelenie, danielę, sarny i dziki. Najgorsze w tym wszystkim jest to, że poszkodowani rolnicy nie mają się do kogo zwrócić o pomoc. Nie ma bowiem podstaw prawnych, aby Skarb Państwa wypłacił odszkodowanie za szkody wyrządzone przez kormorany czy kruki, ponieważ ustawa o ochronie przyrody nie przewiduje wypłaty odszkodowania za szkody wyrządzone przez te gatunki zwierząt.

Obecnie możliwości zaradzenia tym problemom są bardzo ograniczone, ▶

Czapla siwa

Żuraw

Kormoran czarny

gdyż sprowadzają się w zasadzie do uzyskania pozwolenia na odstraszenie ptaków. A w uzasadnionych przypadkach do redukcji populacji przez odstrzał redukcyjny (dotyczy przede wszystkim kormorana czarnego). Brakuje również skutecznych i realnych narzędzi do odstraszania, np. odgłosów spłoszonych ptaków czy też emiterów głosu ptaków drapieżnych. **W przypadku ptaków chronionych, zezwolenie na ich płoszenie wydaje regionalny dyrektor ochrony środowiska.** Ustawa o ochronie przyrody określa odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzęta chronione. Niestety ustawodawca nie wymienia tu ptaków. Z tego powodu RDOŚ nie może pomóc rolnikom, wypłacając odszkodowania za straty wyrządzone przez te zwierzęta. To nie koniec kłopotów, ponieważ rolnik winien wykazać się również wiedzą ornitologiczną, bo **zgodę na płoszenie łownych gatunków ptaków** (np. wspomnianych wcześniej gęsi) **wydaje marszałek województwa.** Musi więc mieć właściwe rozeznanie, gdzie złożyć stosowny wniosek.

Liczebność ptaków (zwłaszcza tych chronionych) ciągle wzrasta. Skala zniszczeń z roku na rok jest coraz większa. Sytuacja staje się poważna. Do zmagania rolnika z chwastami, szkodnikami i chorobami roślin uprawnych czy suszą, dochodzi jeszcze inwazja ptactwa.

Nadszedł więc czas na przygotowanie zmian w przepisach tak, aby płoszenie dzikich ptaków mających znaczenie gospodarcze niezależnie, czy są to gatunki chronione czy łowne, mogło się odbywać na gruntach rolników bez ograniczeń. Szczególnie zasadnym rozwiązaniem wydaje się również rozszerzenie listy gatunków, za które będzie możliwa wypłata odszkodowania przez Skarb Państwa (przy pełnej ocenie i weryfikacji przez Skarb Państwa działań prewencyjnych podejmowanych przez właścicieli i posiadaczy gruntów, w którym zaistniała szkoda!) o łabędzie, żurawie i kormorany, aby rolnicy i rybacy lądowi przynajmniej w części mogli otrzymać rekompensatę za wyrządzone przez nie straty. Oszacowanie szkody i udowodnienie, że została ona wyrządzona przez

Łabędź niemy

konkretny gatunek, za który mogłoby ewentualnie przysługiwać odszkodowanie jest trudne, ale nie niemożliwe.

Może nadszedł czas na weryfikację liczby gatunków ptaków chronionych w naszym kraju?

A tak na marginesie – czy np. kruki i kormorany, przy ich terażniejszej populacji zasługują na miano ptaków chronionych? Gatunki te doskonale radzą sobie w swoim środowisku naturalnym, a ich liczebność systematycznie wzrasta.

